

19 KWI 2012

Prof. dr hab. Piotr Tryjanowski

Instytut Zoologii UP

Wojska Polskiego 71 C, 60-625 Poznań

e-mail: piotr.tryjanowski@gmail.com

Poznań, dn. 16 kwietnia 2012 r.

**Recenzja osiągnięcia naukowego rozprawy postępowaniu
habilitacyjnym dr. Dariusza Jakubasa**

(Wydział Biologii Uniwersytetu Gdańskiego)

Uwagi wstępne

Przedstawiona recenzja oparta jest na otrzymanych dokumentach zawierających: autoreferat Kandydata, wykaz publikacji z dołączonymi odbitkami najważniejszych z nich, oraz zbioru publikacji stanowiącego podstawę osiągnięcia naukowego, zebranych i skomentowanego pod wspólnym tytułem: „REAKCJE PLANKTONOŻERNYCH ALCZYKÓW (ALLE ALLE) NA ZMIENNE WARUNKI OCEANOGRAFICZNE I KLIMATYCZNE W ARKTYCE”.

Sprawdziłem cytowania prac Kandydata/Habilitanta w dedykowanej temu zadaniu bazie danych SCOPUS i ISI. Znam też Autora z dyskusji podczas

krajowych i międzynarodowych spotkań naukowych, jak i wymiany korespondencji naukowej.

Ocena osiągnięcia naukowego

Formalnym osiągnięciem zgłoszonym do postępowania habilitacyjnego było **zbada**nie reakcji planktonożernych alczyków (*Alle alle*) na **zmienne warunki oceanograficzne i klimatyczne w Arktyce**. Zostało ono udokumentowane w formie jednotematycznego cyklu publikacji zawartych w załączonych materiałach, a prace stanowiące cykl zostały opublikowane w następujących czasopismach: *Waterbirds*, *Marine Ecology Progress Series* (2) , *Polar Research*, *Progress in Oceanography*, *Polar Biology* (2). Celowo wspominam o miejscu publikacji osiągnięć, gdyż oznacza to, iż były one poddane solidnej, międzynarodowej krytyce, przez specjalistów badających podobne zagadnienia.

Z perspektywy polskich badań osiągnięcia dr. Jakubasa mają wymiar nieco egzotyczny, gdyż w porównaniu do znacznej większości krajowych badaczy, jako główny obiekt wybrał gatunek, nie gniazdujący w Polsce – alczyka. Jest to prawdopodobnie jeden z najliczniejszych gatunków ptaków morskich świata, a szczegółowym przedmiotem badań była jego odpowiedź na zmienne warunki oceanograficzne i klimatyczne w Arktyce. Badania miały charakter interdyscyplinarny i łączyły opis podstawowych parametrów ekologii gatunku, z jego rolą (znaczna, ze względu na specyficzny behavior żerowiskowy) w ekosystemie arktycznym. Wraz ze zmianami klimatycznymi, obejmującymi także Arktykę, a związanymi m.in. z większym napływem i udziałem ciepłych arktycznych wód, alczyki do lepszego przeżycia muszą się adoptować do szybkich (w ewolucyjnej skali czasu) zmian. Adaptacje te dotyczą zmian w sposobie żerowania, diecie, preferencjach siedliskowych, fenologii rozrodu. Konsekwencjami są zmiany w liczebności populacji, ale też zmiany na poziomie osobniczym

(stres, kondycja, biometria). Wyniki dr. Jakubasa (i całego, międzynarodowego zespołu – gdzie jednak wg oświadczeń autorów, Habilitant odgrywał wiodącą rolę) wyniki tych prac mogą posłużyć do konstrukcji scenariuszy kompleksowych reakcji zwierząt na zmiany klimatu. Chciałbym jeszcze raz podkreślić ich szeroki, bardzo kompleksowy charakter, a co szczególnie ciekawe z krajowej perspektyw często niedofinansowanej sfery nauki, zwraca uwagę stosowanie zaawansowanych technik i metod badawczych.

Inne osiągnięcia i dokonania Habilitanta

Poza pracami stanowiącymi właściwe osiągnięcie habilitacyjne, dr Jakubas jest autorem szeregu innych (np. 23 indeksowanych przez bazę ISI) prac opublikowanych w prestiżowych czasopismach o zasięgu międzynarodowym. Według bazy SCOPUS (dostęp 7.4.2012) Jego prace cytowane były 107 razy, zaś Index Hirsha = 7 (to nieco więcej niż przedstawiono w autoreferacie, ale jest to dobrym prognostykiem, gdyż w trakcie procedowania dokumentów habilitacyjnych przybyły kolejne, ważne, cytowania).

W ramach obowiązków dydaktycznych dr Jakubas prowadził szereg zajęć; realizował ćwiczenia (terenowe i w pracowni) dla studentów biologii. Prowadził również wykład kursowy Zoologia. Warto podkreślić, iż był także opiekunem licencjatów oraz prac magisterskich. Wykonywał zamawiane ekspertyzy naukowe oraz prowadził wykłady i zajęcia o charakterze popularno-naukowym. Warto podkreślić, że dr Jakubas, co oczywiście nie dziwi w kontekście miejsca prowadzenia zasadniczych prac terenowych, prowadzi zakrojoną na szeroko skalę współpracę międzynarodową.

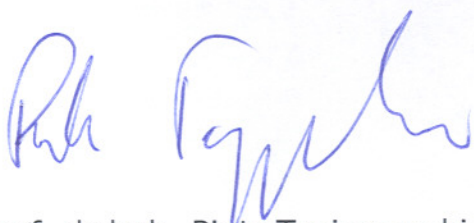
O klasie naukowej i rozpoznawalności dr. Jakubasa w środowisku świadczy powierzanie mu roli recenzenta w czasopismach naukowych, a szczególnie w tych indeksowanych w *Journal Citation Reports*, np. prestiżowych: *Acta Ornithologica*, *Acta Zoologica Sinica*, *Journal of*

Ornithology, Polar Biology, Marine Ecology Progress Series, Polish Journal of Ecology, Wildlife Society Bulletin, The Wilson Journal of Ornithology. Jak wspomniano wcześniej prace Habilitanta mają pewien aspekt aplikacyjny, ale co warte podkreślenia jego dorobek to nie wymieniane często ekspertyzy (choć te też wykonywał), a właśnie rzetelne, recenzowane rozprawy naukowe. Kandydat angażował się czy to jako kierownik, czy wykonawca w kilkanaście tak krajowych, jak i międzynarodowych grantów badawczych.

Podsumowanie i wniosek końcowy

Reasumując obie części recenzji stwierdzam, iż dr Dariusz Jakubas jest uznanym specjalistą w dziedzinie ekologii ptaków, ze szczególną znajomością ptaków morskich i ekosystemów arktycznych oraz ich interakcji z warunkami środowiskowymi. Niewątpliwie najważniejsze zaś są Jego badania wykonywane w warunkach Spitsbergenu. Posiada także dużą wiedzę o dynamice układów biologicznych, procesach ewolucyjnych (zwłaszcza szeroko rozumianych zależnościach drapieżca – ofiara), a przy tym dysponuje znakomitym warsztatem metodycznym. Posiada taki zestaw cech osobowościowych, które pomagają mu współpracować z wieloma specjalistami i rozwiązywać interesujące problemy badawcze o znaczeniu interdyscyplinarnym. Zatem zgodnie z wymogami prawnymi, iż przedstawione osiągnięcie naukowe, jak też inne dokonania habilitanta, zwłaszcza po otrzymaniu stopnia doktora wykazują **znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny naukowej, w tym wypadku biologii.** Przy przedstawionym powyżej dorobku, jak i innych parametrach mierzących oddziaływanie prac habilitanta na międzynarodową społeczność naukową z pełnym przekonaniem stwierdzam, iż dr Jakubas **wykazuje się istotną aktywnością naukową.**

Podsumowując, wyrażam opinię, że osiągnięcie naukowe, jak i ogólny dorobek Pana dr. Jakubasa spełniają warunki formalne określone w art. 16 i 17 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym, jak też zwyczajowe warunkujące dopuszczenie Habilitanta do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

Prof. dr hab. Piotr Tryjanowski